

*ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการสอน ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

ปรัชญาพร เพ็งทอง^{1*} พงษ์ศักดิ์ ทองพั้ง² จิตติมาภรณ์ สีหะวงษ์³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตร์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

²รองศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

³อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

*Corresponding author e-mail: stu6430117118@sskru.ac.th Tel. 080-7264544

บทคัดย่อ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการทำงานของครู จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำแบบบริการ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการทำงานของครูในสถานศึกษาการวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 2) ศึกษาประสิทธิภาพ การสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการสอนของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 335 คน กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.976 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับประสิทธิผลการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์; ภาวะผู้นำแบบบริการ; ประสิทธิผลการสอน

The Relationship between Servant Leadership of school Administrators and Teaching Effectiveness of Teacher under Sisaket Primary Educational Service Area 1

Preechayaporn Pengthong¹ Pongsak Thongpanchang² Jittimaporn Sihawong³

¹Master of Education Program in Educational Administration, Sisaket Rajabhat University

²Asst. Prof., Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

³Lecturer of Faculty of Education, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: stu6430117118@sskru.ac.th Tel. 080-7264544

ABSTRACT

School administrators are key individuals in facilitating and supporting the work of teachers. Therefore, they are essential for them to possess servant leadership qualities to effectively support and promote teacher performance within the institution. The purposes of the research were 1) to study the level of servant leadership of school administrators under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1, 2) to study the level of teaching effectiveness of teacher under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1. And 3) to study the relationship between servant leadership of school administrators and teaching effectiveness of teacher under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1. The samples in this research were 335 people. The sample was obtained using stratified random sampling. The instrument used in the research was a 5-rating Likert scale questionnaire with reliability of 0.976. The data analysis of the data usage included percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Correlation Coefficient. The research results were as follows 1) The overall level of servant leadership management of school administrators under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1 was found at the high level. 2) The overall level of teaching effectiveness of teacher under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1 was found at the high level. and 3) The overall relationship between servant leadership of school administrators and teaching effectiveness of teacher under Sisaket Primary Educational Service Area Office 1 found a positive relationship at a medium level and was significantly different at 0.01 level.

Keywords: Relationship; Servant Leadership; Teaching Effectiveness

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลสืบเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ประชากรทุกช่วงวัยในแต่ละประเทศต่างพึ่งพาเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินชีวิตและการทำงาน เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและประสิทธิภาพในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการศึกษา ซึ่งหลายประเทศทั่วโลกได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ทั้งในการบริหารจัดการสถานศึกษา การจัดกระบวนการเรียนการสอน และการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับการศึกษาของประเทศไทย พบว่ามีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลาย อันเป็นผลจากการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัลและการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ประชากรวัยเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม Generation Z หรือ Gen Z (ผู้ที่เกิดระหว่างปีพ.ศ. 2539–2553) ซึ่งเติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีและสามารถเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างสะดวก ส่งผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Learning) การเรียนรู้ระยะสั้นที่เน้นเนื้อหากระชับ (Micro-Learning) การเรียนรู้ผ่านสื่อวิดีโอ (Video-Based Learning) และการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐาน (Gamification) เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะที่สอดคล้องกับบริบทของยุคปัจจุบันมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวและพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างแรงจูงใจให้ครูผู้สอนเกิดการพัฒนาทักษะใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทางเทคโนโลยี ขณะเดียวกัน ครูผู้สอนเองจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการเพิ่มพูนทักษะ (Upskill) และการปรับเปลี่ยนหรือเสริมสร้างทักษะใหม่ (Reskill) เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ

ประสิทธิผลการสอนเป็นผลลัพธ์ของการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่พึงประสงค์ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน งานวิจัยของปาริชาติ แก้วมณี และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2557) พบว่า บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับคุณภาพการจัดการศึกษาและการให้บริการทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าการศึกษาเป็นกิจการบริการ และคุณภาพของการจัดการศึกษาย่อมสะท้อนถึงคุณภาพของการให้บริการทางการศึกษา โดยมีผู้เรียนเป็นผู้รับบริการหลัก (วิชัย เสวกงาม, 2556)

นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560–2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานและยุทธศาสตร์ของประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครูผู้สอน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในลักษณะของชุมชนการเรียนรู้

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมปัจจุบัน คือ ภาวะผู้นำแบบบริการ (Servant Leadership) ซึ่งเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่มุ่งเน้นการรับฟัง การเห็นอกเห็นใจ การสนับสนุน การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร และการทำงานเป็นทีม โดยผู้นำจะวางตนเองเป็นผู้รับใช้และส่งเสริม

ความสำเร็จของผู้ร่วมงาน (Greenleaf, 1977) งานวิจัยหลายฉบับพบว่า ภาวะผู้นำแบบบริการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาในภาพรวม (ญาณิ ศรีดวงใจ และอารมณ จินดาพันธ์, 2562; กนกพร อินตาวงค์, 2564)

จากการวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่าการจัดการศึกษาได้รับผลกระทบจากปัจจัยหลายประการ เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ การลดลงของประชากรวัยเรียน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ส่งผลให้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอต่อการสร้างแรงจูงใจและการพัฒนาครูผู้สอนในยุคปัจจุบัน การนำภาวะผู้นำแบบบริการมาประยุกต์ใช้จึงมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 (2565)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการสอนของครู เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครูผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำ การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการสอนของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการสอนของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 2,426 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 258 คน และครู จำนวน 2,168 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำนวน 335 คนโดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (1970) จากนั้นใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และกำหนดจำนวนตามสัดส่วนบุคลากรในแต่ละอำเภอ

2. เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมองการณ์ไกล 2) ด้านการสร้างมนทัศน์ 3) ด้านการกระตุ้นและให้กำลังใจ 4) ด้านการมีความ

ตระหนัก 5) ด้านการโน้มน้าวใจ 6) ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน และ 7) ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 2) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 4) ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี 5) ด้านการวัด ประเมินผล และนำผลการประเมินไปใช้ 6) ด้านความเชี่ยวชาญในการนำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษา 2) นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 ทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุดหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.976

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 335 ชุด ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์โดยใช้ Google Form ซึ่งถูกส่งไปยังแต่ละโรงเรียนที่กำหนด โดยการประสานงานจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับจากกลุ่มตัวอย่างครบ 335 ชุด ภายในระยะเวลาที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่ตอบกลับครบทั้ง 335 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าทางสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสถิติเฉพาะทาง

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกระตุ้นและให้กำลังใจ รองลงมา คือ ด้านการโน้มน้าวและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมองการณ์ไกล

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวม

รายการ	ระดับภาวะผู้นำแบบบริการ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมองการณ์ไกล	4.20	0.57	มาก
2. ด้านการสร้างมนทัศน์	4.43	0.46	มาก
3. ด้านการกระตุ้นและให้กำลังใจ	4.51	0.44	มากที่สุด
4. ด้านการมีความตระหนัก	4.27	0.46	มาก
5. ด้านการโน้มน้าวใจ	4.44	0.42	มาก
6. ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน	4.38	0.41	มาก
7. ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน	4.43	0.44	มาก
เฉลี่ย	4.38	0.36	มาก

2. ประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัด ประเมินผล และการนำผลการประเมินไปใช้รองลงมา คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิภาพการสอนของครู ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยรวม

รายการ	ระดับประสิทธิภาพการสอนของครู		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้	4.44	0.37	มาก
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.27	0.44	มาก
3. ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน	4.36	0.41	มาก
4. ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี	4.44	0.39	มาก
5. ด้านการวัด ประเมินผล และการนำผล การประเมินไปใช้	4.44	0.35	มาก
6. ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน	4.23	0.41	มาก
เฉลี่ย	4.36	0.30	มาก

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษา กับ ประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมมี ความสัมพันธ์กันเชิงบวก ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y _{tot}
X ₁	.279**	.480**	.388**	.273**	.282**	.432**	.466**
X ₂	.483**	.459**	.463**	.451**	.396**	.310**	.552**
X ₃	.478**	.454**	.450**	.471**	.417**	.363**	.566**
X ₄	.361**	.452**	.328**	.229**	.251**	.403**	.441**
X ₅	.492**	.513**	.496**	.479**	.446**	.382**	.605**
X ₆	.450**	.523**	.497**	.434**	.341**	.402**	.574**
X ₇	.580**	.545**	.561**	.541**	.469**	.318**	.649**
X _{tot}	.554**	.615**	.568**	.509**	.463**	.472**	.688**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษาผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการกระตุ้นและให้กำลังใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการโน้มน

น้ำใจ ด้านการสร้างสรรค์ชุมชน ด้านการสร้างมโนทัศน์ ด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน ด้านการมีความตระหนักรู้ และด้านการมองการณ์ไกลตามลำดับผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการบริหารงานโดยยึดแนวคิดภาวะผู้นำแบบบริการเป็นหลัก โดยเฉพาะการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูผู้สอน การเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา และการสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การได้รับกำลังใจและความไว้วางใจจากผู้บริหารส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมั่นใจ ลดความกังวลในการทำงาน และกล้าตัดสินใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนและ การพัฒนาสถานศึกษาโดยรวม นอกจากนี้ ด้านการโน้มน้าวใจและการสร้างสรรค์ชุมชนยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างพลังขับเคลื่อนการทำงานร่วมกันภายในสถานศึกษา ผู้บริหารที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นและบรรยากาศแห่งความไว้วางใจ ย่อมเอื้อต่อการเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง ครูผู้สอนพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันสร้างมโนทัศน์และขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ดังนั้น ภาวะผู้นำแบบบริการจึงเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมต่อการบริหารสถานศึกษาในบริบทปัจจุบัน เนื่องจากมุ่งเน้นการพัฒนาคน งาน และผู้เรียนควบคู่กันอย่างสมดุลผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของทิพสุคนธ์ บุญรอด (2563) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งฤดี ยอดเจริญ (2565) และนาถฤดี เดชรักษา (2567) ที่รายงานผลในทำนองเดียวกันว่า ภาวะผู้นำแบบไม่บริการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน แม้ลำดับค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านจะแตกต่างกันไปตามบริบทของพื้นที่ศึกษา

2. ประสิทธิภาพการสอนของครูผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านการวัด ประเมินผล และการนำผลการประเมินไปใช้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านความเชี่ยวชาญในการสอนตามลำดับ ซึ่งผลดังกล่าวอาจเนื่องมาจากกระบวนการวัด และประเมินผลเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียน เพื่อนำไปใช้วางแผนและปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน การออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาและมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ การบริหารจัดการชั้นเรียนที่ดีและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ยังช่วยให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีคุณภาพ ขณะเดียวกัน การได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากร สิ่งอำนวยความสะดวก และกำลังใจจากผู้บริหารสถานศึกษา ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของละอองดาว ปะโพธิง (2553) สุภาค ยมพุก (2557) ณิชารัฏร พักคง (2559) และจรีพร มุลณี (2565) ที่พบว่าประสิทธิผลหรือประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีองค์ประกอบด้านการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการชั้นเรียนเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบบริการกับประสิทธิภาพการสอนของครูผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำแบบบริการมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูทุกด้านผลดังกล่าวอาจอธิบายได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำนโยบายด้านการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประณตศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติ โดยอาศัย ภาวะผู้นำแบบบริการเป็นกลไกในการสร้างแรงจูงใจ โน้มน้าวใจ และสนับสนุนให้ครูผู้สอนปฏิบัติงานอย่างเต็ม ศักยภาพ การส่งเสริมการทำงานร่วมกัน การสร้างชุมชนทางวิชาชีพ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายใน สถานศึกษา ล้วนเป็นปัจจัยที่ช่วยยกระดับประสิทธิภาพการสอนของครูและการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของมัทนา นิยานานนท์ และสนั่น ประจจิตร (2558) และอมรา กาฬ สมุทร (2565) รวมถึงงานวิจัยในต่างประเทศของ Cerit (2010), Imadudduin (2022) และ Kilang (2023) ซึ่งต่างรายงานผลในทิศทางเดียวกันว่า ภาวะผู้นำแบบบริการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการปฏิบัติงาน แรงจูงใจ ความมุ่งมั่น และบรรยากาศองค์การในสถานศึกษา และสามารถส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา โดยรวม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สามารถนำผลการวิจัย ที่พบว่า ระดับภาวะผู้นำแบบบริการด้านการมองการณ์ไกล ด้านการมีความ ตระหนักรู้ และด้านการมุ่งมั่นพัฒนาคน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดไปวิเคราะห์หาสาเหตุและกำหนดแนวทางในการ พัฒนาภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษา

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 สามารถ นำผลการวิจัยที่พบว่า ระดับประสิทธิภาพการสอนของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ด้านความเชี่ยวชาญในการสอน และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ไปวางแผน เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้ครูมีความเชี่ยวชาญในการสอน และการจัด กิจกรรมการเรียนรู้การสอน เพิ่มขึ้น

1.3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบบริการกับประสิทธิภาพการสอนของครู ใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบบริการ ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิภาพการสอนของครูควรนำผลที่ค้นพบนี้ ไปจัดการ ระบบการให้บริการสนับสนุนครู อันจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำในด้านอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครู เพื่อที่จะ นำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบให้เห็นเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา โดยมุ่งวิเคราะห์ หาสาเหตุในเชิง โครงสร้างและเชิงกระบวนการบริหาร ทั้งในระดับนโยบาย ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา ตลอดจนพิจารณาบริบททางสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาในพื้นที่ ซึ่งอาจส่งผลต่อการ แสดงออกของภาวะผู้นำแบบบริการในแต่ละด้านต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือใช้รูปแบบผสม เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะการวิจัยเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม หรือการศึกษากรณี ตัวอย่าง (Case Study) ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสะท้อนสภาพจริงของการปฏิบัติงาน ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และปัจจัยเอื้อที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาวะผู้นำแบบบริการในด้านดังกล่าวอย่างรอบด้านและเป็น ระบบ

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำแบบบริการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เพื่อให้เข้าใจบทบาทของผู้บริหารในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายและบริบทของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำแบบบริการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการรับใช้ผู้อื่นเป็นลำดับแรก ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่สนับสนุน เอื้ออำนวย และพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน ผู้บริหารแบบบริการจะให้ความสำคัญกับการรับฟังครู การตอบสนองต่อความต้องการด้านวิชาชีพ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างเชิงอำนาจ และส่งเสริมความร่วมมือภายในองค์กรความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและครูที่ตั้งอยู่บนฐานของการรับใช้ การให้คุณค่า และการพัฒนาร่วมกัน ความสัมพันธ์เชิงบริการจะทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ภาวะผู้นำแบบบริการส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างเป็นรูปธรรมช่วยเสริมสร้างพลังทางจิตวิชาชีพของครู ได้แก่ แรงจูงใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความกล้าในการพัฒนานวัตกรรมการสอน เมื่อครูได้รับการสนับสนุนและเข้าใจจากผู้นำ จะสามารถทุ่มเทศักยภาพอย่างเต็มที่ ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร อินตาวงค์. (2564). ภาวะผู้นำให้บริการ: ความหมาย ความสัมพันธ์และการนำไปปรับใช้ในองค์กร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มมร. วิทยาเขตอีสาน*, 2(1), 31-38.
- จรีพร มุลณี. (2565). *ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.*
- ญาณิ ศรีดวงใจ และ อารมณ จินดาพันธ์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 7(3), 43-53.
- ณิชภัทร พักคง. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- ทิพสุคนธ์ บุญรอด. (2563). ภาวะผู้นำมุ่งบริการของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณภาพชีวิตการทำงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นาถฤดี เดชรักษา. (2567)ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรังเขต 2. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทร์วิโรฒ*, 25(1), 16-31.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่).* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- ปาริชาติ แก้วมณี และ ประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2557). บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับคุณภาพการจัดการศึกษาและการให้บริการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดนครปฐม. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 5(1), 80-89.
- มัทนา นิณานานนท์ และสนั่น ประจักษ์ตร. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการกับผลการปฏิบัติงานของครูผู้ประสานงานโครงการฟื้นฟูศีลธรรมโลก. *วารสารครุศาสตร์*, 43(1), 99-111.
- รุ่งฤดี ยอดเจริญ. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบให้บริการของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 7(2), 397-408.
- ละอองดาว ปะโพธิงาม. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิผลของครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิชัย เสวกงาม. (2556). การพัฒนากระบวนการปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการซิกซ์ซิกมาและการประเมินความต้องการจำเป็นสมบูรณ์. *วารสารครุศาสตร์*, 41(4), 35-54.
- สุภัค ยมพุก. (2559). *การบริหารสถานศึกษาและการรับรู้การสนับสนุนการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่มที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579.*
<http://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf>

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. <https://www.obec.go.th/archives/813787>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565*. <http://www.sisaketedu1.go.th/65/plan65.pdf>
- อมรา กาฬสมุทร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำให้บริการของผู้บริหารสถานศึกษากับบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 16(1), 162-174.
- Cerit, Y. (2010). The effects of servant leadership on teachers' organizational commitment in primary schools in Turkey. *International Journal of Leadership in Education*, 13(3), 301-317.
- Greenleaf, R. K. (1977). *Servant-leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness*. Paulist Press.
- Imaduddin. (2002). The effect of Servant Leadership on The quality of education through The characteristics of Millennial teacher. *Journal Manajemen Pendidikan Islam*, 6(4), 1092-1102.
- Kilag, O.T. (2023). The role of servant leadership in creating a positive school climate. *Science and Education*, 4(5), 933-942.
- Krejcie, V. & Morgan, D. W. (1970). Determining size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 4(2), 608-610.